

Opetuksen kriteerit ja arviointinäkökulmat

Humanistinen ja kasvatusala

ARVIOINTI-ALUE 1

1. Ohjauspalveluiden suunnittelu

4. Turvallisuusasioiden hallinta

5. Kestävän kehityksen kasvatus ohjaustyössä

2. Materiaalitehokkuus ja päästöjen hallinta

3. Energiatehokkuus

KRITEERIT 15 ja 16

Työprosessin, työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta

ARVIOINTI-ALUE 2

1. Vastuullisuus ammattialalla

2. Kestävää kehitystä edistävä teknologia

3. Ammattialan historia ja toimintaympäristön muutokset

KRITEERIT 17 ja 18

Työn perustana olevan tiedon hallinta

ARVIOINTI-ALUE 4

KRITEERIT 22 ja 23

Opetusmenetelmät ja oppimispolku

3. Toimiminen erilaisissa oppimisympäristöissä

1. Kestävän kehityksen merkitys ja omat vaikuttamisen mahdollisuudet

2. Kestävän kehityksen arvovalinnat ja ammattietiikka

ARVIOINTI-ALUE 3

KRITEERIT 19, 20 ja 21

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

4. Opiskelijoiden osallistuminen ja vaikuttaminen

1. Ohjauspalveluiden suunnittelu

- Ihmisen elämänkaari ja eri elämänvaiheisiin liittyvät henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin tekijät
- Yhteiskunnan tukiverkosto eri-ikäisten kansalaisten ja maahanmuuttajien koulutus- ja hyvinvointipalveluissa, verkoston hyödyntäminen oman alan työtehtävissä
- Järjestösektorin rooli ja tehtävät eri-ikäisten kansalaisten hyvinvointipalveluiden tuottajana
- Kestävä kehitys ohjauspalveluiden suunnittelussa, esim.
 - syrjäytymisen ehkäisy ja syrjinnän käsittely
 - esteettömyys (fyysinen, henkinen ja sosiaalinen)
 - monikulttuurisuus ja yhdenvertaisuus
 - nuorison omien kulttuurien ymmärtäminen ja tukeminen
 - suomalaisen ja paikallisen kulttuurin vahvistaminen
 - ohjattavien turvallisuuden, hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen
 - avoimuuden, yhteisöllisyyden, osallistumismahdollisuuksien ja verkottumisen edistäminen
 - erilaisten, eri-ikäisten ja eritaustaisten ohjattavien tarpeiden huomioiminen ja heidän kanssaan toimiminen
 - lapsen perustarpeista huolehtiminen ja lapsen toimintaympäristön järjestäminen motivoivaksi ja itsenäistä toimintaa tukeväksi
 - luontotoiminnan järjestäminen ympäristöasiat huomioon ottaen (mm. jokamiehenoikeudet, jätehuolto, siisteys, herkäät luontokohteet, häiriön minimointi luonnolle ja paikallisille asukkaille)
- Kestävän kehityksen hyödyntäminen palveluiden tuotteistamisessa ja markkinoinnissa

2. Työprosessin materiaalihokkuus

- **Materiaalihokkuus työn suunnittelussa ja toteutuksessa, esim.**
 - ekotehokkaat ja eettiset hankinnat: esim. hankinnan tarpeellisuus, mahdollisuus vuokraukseen tai lainaukseen, kestävyys, pitkäikäisyys, huollettavuus, korjattavuus, energiankulutus, ympäristömerkityt ja sosiaalisen vastuun tuotteet, energiamerkinnät, ruokavalintojen ekologisuus ja eettisyys
 - materiaalien säästävä käyttö, kierrätysmateriaalien hyödyntäminen
 - koneiden, laitteiden ja tuotteiden korjaus ja kunnostus
 - kertakäyttöisten tuotteiden käytön minimointi
 - turhan pakkaamisen minimointi
 - virtuaalisuuden hyödyntäminen työn suunnittelussa ja toteutuksessa
- **Jätteiden lajittelun ja materiaalien/tavaroiden kierrätyksen toteutus työympäristössä, yhteiskunnan kierrätysjärjestelmät**

3. Työprosessin energiatehokkuus

- **Energiansäästö työympäristössä, esim.**
 - valaistus, lämmitys, ilmastointi, kylmälaitteet
 - koneiden ja laitteiden energiaa säästävä käyttö eri työtilanteissa (esim. ATK-laitteet)
 - kuljetusten ja liikkumisen energiankulutuksen vähentäminen
 - virtuaalisuuden hyödyntäminen työtehtävissä

4. Työprosessin turvallisuus

- **Riskien tunnistaminen, turvallisuuden huomioiminen työn suunnittelussa ja toteutuksessa, esim.**
 - työtehtävien ergonomia
 - turvallisuusohjeet ja niiden noudattaminen työtehtävissä
 - uhka- ja väkivaltatilanteissa toimiminen
 - ohjattavien turvallisuudesta huolehtiminen eri tilanteissa ja ympäristöissä
 - elintarvikehygieniä
 - turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat ja niiden mukainen toiminta
 - ensiaputaidot
 - tietoturvallisuus ja salassapitovelvollisuus

KRITEERIT

15 ja 16

Työprosessin, työmenetelmien,
välineiden ja materiaalien
hallinta

OKKA

Humanistinen ja
kasvatusala

5. Kestävän kehityksen kasvatusta ohjaustyössä

- **Esimerkkejä:**
 - terveellisten elämäntapojen edistäminen (ravinto, liikunta, päihteet, tupakka, jne.)
 - ympäristökasvatus, kestävä kuluttajuus ja kestävä elämäntapa
 - yhdenvertaisuus/suvaitsevaisuuskasvatus
 - kokemusten ja elämysten tarjoaminen
 - arvojen pohdinta ohjattavien kanssa
 - monipuolisten toimintaympäristöjen hyödyntäminen (luonto, rakennettu ympäristö, kulttuuriympäristöt, yhteisöt)
 - kulttuuriperintökasvatus

1. Vastuullisuus ammattialalla

- **Humanistisen ja kasvatustalan toiminnan vastuullisuus ja kestävä kehityksen periaatteet**
- mm. yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, ihmisoikeudet, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen, inhimillisuus, solidaarisuus, oikeudenmukaisuus, väkivallattomuus
- **Nuorisotyön peruslähtökohdat:** 1) voluntarismi, 2) nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, 3) nuorten kansalaisuuden lujittaminen, 4) aikuisen kasvatusvastuu, 5) moniarvoisuus
- **Vastuu ohjattavista :** mm. turvallisuus, henkisen kasvun tukeminen, osallistumisen ja yhteistoiminnan mahdollisuudet, yksilöllisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioiminen
- **Ammattialan kestävä kehityksen ohjelmat, sopimukset ja säädökset, esim.**
- YK:n lasten oikeuksien sopimus
- Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -strategia
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelma 2012-2015
- Hallituksen syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävä toimenpideohjelma
- **Humanistisen ja kasvatustalan kestävä kehitykseen liittyvä lainsäädäntö:** mm. nuorisolaki, koulu/oppilaitoslainsäädäntö, lastensuojelu, terveydensuojelu, työturvallisuus, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, jätelainsäädäntö, elintarvikelainsäädäntö, kemikaalilainsäädäntö, julkisyhteisöjen energiatehokkuus, tietosuojat
- **Kestävä kehityksen asioiden hallinnollinen ja taloudellinen ohjaus ja sen vaikutus humanistiseen ja kasvatustaloon:** esim. opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma, kansalliset kestävä kehityksen strategiat, valtioneuvoston periaatepäätös kestävien valintojen edistämisestä julkisissa hankinnoissa

2. Kestävän kehityksen teknologia ja käytännöt

- **Humanistisen ja kasvatustalan kestävä kehitystä edistävät käytännöt ja teknologia**
- hyvinvointitekniikan kehitys
- painotus ennaltaehkäisevään terveystyöhön
- logistiikka, materiaali- ja energiatehokkuus kaikessa toiminnassa
- tietotekniset ratkaisut
- kiinteistöjen energiatehokkuutta parantavat ratkaisut
- **Kestävä kehityksen ohjelmat ja järjestelmät, esim.** Vihreä lippu, Oppilaitosten kestävä kehityksen sertifikaatti, Kirkon ympäristö-diplomi, Green Office, nuorisotoimen kestävä kehityksen ohjelmat

3. Ammattialan historia ja toimintaympäristön muutokset

- **Lasten ja nuorten kasvatustyön ja -järjestelmän kehitys**
- **Nuorisokulttuurien tuntemus ja ymmärrys sekä kulttuurien muuttuminen**
- **Alaa koskevan lainsäädännön ja sosiaalipalveluiden kehitys**
- **Yhteiskunnallisten muutosten vaikutukset humanistiseen ja kasvatustaloon:** esim. mielenterveysongelmien, ylipainon ja elintapasairauksien lisääntyminen, julkisen talouden tasapaino, työelämän muutokset, muutokset perhe-elämässä ja väestön ikärakenteessa, lisääntyvät tarpeet lasten ja nuorten kasvun tukemiseen, ym.
- **Kuluttajien käyttäytymisen muutokset, eettiset ja ympäristöperusteiset valinnat**
- **Ympäristömuutosten vaikutukset, esimerkkejä:**
- uusiutumattomien luonnonvarojen ja energiavarojen riittävyys
- ilmansaasteiden ja ympäristön kemikalisoitumisen vaikutus ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin
- ilmastonmuutoksen vaikutukset, mm. sääolot, katastrofit, ravinnontuotanto, luonnon monimuotoisuus, energiatehokkuuden ja päästöjen vähentämisen vaatimukset

OKKA

Humanistinen ja
kasvatustala

KRITEERIT

17 ja 18

Työn perustana olevan tiedon
hallinta

1. Kestävän kehityksen merkitys ja omat vaikuttamisen mahdollisuudet

- **Ympäristöongelmien ja kestävän kehityksen kysymysten taustat, esim.** ilmastonmuutos, luonnonvarojen riittävyys, monimuotoisuuden kaventuminen, ympäristön saastuminen, ihmisoikeudet, kehitysmaiden tuotanto-olosuhteet ja tuottajien oikeudet, kulttuuriperinnön merkitys ja sen suojelu
- **Ympäristön, talouden ja hyvinvoinnin yhteydet ja ristiriidat**
- **Ihmisen toiminnan vaikutus ilmastonmuutokseen, yritysten, yhteiskunnan ja kuluttajien vastuu ilmastonmuutoksen torjunnasta**
- **Vaikuttaminen kansalaisena ja kuluttajana, kestävät toimintatavat omassa elämässä**
- **Vaikuttamisen mahdollisuudet ammattilaisena kestävän kehityksen asioihin (oman työn ja työyhteisön kehittäminen)**
- **Työhyvinvoinnin edistäminen ja oman työkyvyn ylläpito**

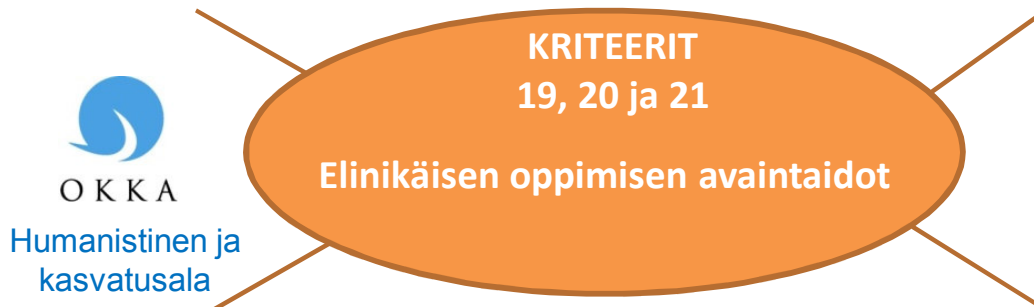
3. Toimiminen erilaisissa oppimisympäristöissä

Ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen, esim.

- Vuorovaikutustilanteet erilaisten ihmisten kanssa ja kulttuurien kohtaaminen oppilaitoksen ulkopuolisissa ympäristöissä
- Kokemukset ja elämykset luonnossa tai rakennetussa ympäristössä
- Ympäristön muutoksen ja ihmisen toiminnan vaikutusten tarkastelu ja arviointi, ympäristön esteettisten ominaisuuksien arvottaminen
- Kokemukset kulttuurista ja taiteesta aidoissa ympäristöissä
- Mainosten analysointi, kaupan tuotteiden alkuperä
- Materiaalivirtojen hallintaan, ympäristöteknologiaan ym. tutustuminen (yritys, kierrätyskeskus, jätteenkäsittelylaitos, vedenpuhdistamo, ym.)

Oppilaitoksen oman ympäristön hyödyntäminen, esim.

- Sosiaalisten taitojen harjoittelu opetuksessa ja oppilaitoksen arjessa
- Kestävien työtapojen ja teknologian käytön harjoittelu
- Ympäristövastuullisten toimintatapojen harjoittelu oppilaitoksen arjessa (energian ja veden säästö, materiaalien säästävä käyttö)

2. Kestävän kehityksen arvoalinnat ja ammattietiikka

- **Kestävän kehityksen kysymysten käsittely ammattietiikan näkökulmasta, esim.** nuorisotyön ja lapsi- ja perhetyön eettisten kysymysten pohdinta, lasten ja nuorten oikeudet, moniarvoisuus ja yhdenvertaisuus
- **Omien kulutus- ja elämäntapavalintojen eettisyys**
- **Yleisten kestävän kehityksen eettisten kysymysten käsittely, esim.** luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, globaali ja ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus, ympäristön kulttuurihistoriallisten ja esteettisten arvojen merkitys, hyvä elämä ja onnellisuus

4. Opiskelijoiden osallistuminen ja vaikuttaminen

Esimerkkejä opiskelijoiden osallistumisesta:

- Oppilaitoksen kestävän kehityksen työ (esim. kartoitukset, kestävän kehityksen ryhmä, keke-ohjelman suunnittelu, tapahtumat, viestintä)
- Oppilaitoksen ympäristöasioiden, viihtyisyyden, terveellisyys tai turvallisuuden parantaminen
- Opetuksen ja oman oppimisen suunnittelu, arviointi ja kehittäminen
- Mukanaolo yhteisistä asioista päättävissä työryhmissä
- Osallistuminen työssäoppimapaikan kestävän kehityksen käytäntöjen parantamiseen
- Osallistuminen kestävän kehityksen hankkeisiin